

Eurozóna: Čo sa bude diať? Diskusia s riaditeľom odboru ekonomického výskumu NBS M. Šusterom a analytikom Slovenskej sporiteľne M. Mušákom

Róbert Žitňanský, Televízna stanica TA 3, Analýzy a trendy; Rozhovor 19.30; 14. 6. 2012

R. ŽITŇANSKÝ, moderátor:

"Sledujete Analýzy a trendy. Vitajte. Španielsko požiadalo o medzinárodnú pomoc pre svoj bankový sektor. Už tento víkend sa v Grécku uskutočnia parlamentné voľby, ktoré môžu rozhodnúť o budúcnosti eurozóny. Zároveň v Európe rastie tlak na dohodu o trvalom eurovale, vytvorení bankovej únie či fiškálnej únie. Skrátka dejú sa veľké veci, a to čoraz rýchlejšie. Čo to všetko pre nás môže znamenať a aké sú alternatívy ďalšieho vývoja? O tom budeme dnes v štúdiu hovoriť s Martinom ŠUSTEROM, šéfom ekonomického výskumu Národnej banky Slovenska. Vitajte."

M. ŠUSTER, riaditeľ odboru ekonomického výskumu NBS:

"Dobrý večer."

R. ŽITŇANSKÝ:

"A Michalom MUŠÁKOM, analytikom Slovenskej sporiteľne. Dobrý večer."

M. MUŠÁK, analytik Slovenskej sporiteľne:

"Dobrý večer."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Takže, tá všeobecná situácia je asi všeobecne známa. Valí sa na nás každý deň z médií, dejú sa naozaj veľké veci, a tá neistota je čoraz väčšia vlastne. Nikto dnes už nevie nejak zodpovedne povedať, že ktorá pravdepodobná alternatíva je teda viac alebo menej pravdepodobná. V akom stave podľa vás v tejto chvíli je eurozóna?"

M. ŠUSTER:

"By som povedal, že skôr sú dva scenáre, že nemáme centrálny scenár, je dobrý scenár a zlý scenár. Dobrý scenár je ten, že sa podarí udržať situáciu pod kontrolou, ekonomiky na juhu Európy sa postupne ozdravia, prípadne v Grécku pokračovaním ďalšej reštrukturalizácie, ale nie nejak živelne, a postupne sa dostaneme na trajektóriu, na jednej strane rastu a na druhej strane znižovania dlhov. A potom máte druhý scenár, zvyšovania neistoty, väčšej paniky, a nemáme medzi tým nejakú strednú cestu, máme buď tú dobrú, alebo tú zlú."

M. MUŠÁK:

"My to trošku pripomína také tlačenie balvanu. Vlastne eurozóna reaguje na tie problémy krátkodobé, snaží sa nejakými opatreniami proste proti nim bojovať, niekedy to zafunguje a niekedy zase sa vynoria ďalšie problémy. Je tam tá snaha rozložiť tie náklady z tej dlhovej krízy, ktoré tu máme, na... jednak na čo najviac krajín, a jednak aj trošku v čase na neskôr, a vlastne s tou vidinou, že ak budú tie dopady na každého menšie, tak to bude znesiteľné, a ten východ z tej krízy bude jednoduchší. Čo je možno trošku problém, je, že tým, že tam nevidno zatiaľ ten koniec, tak tam chýba nejaká dôvera investorov, a napríklad vy keby ste boli investor, a teraz sa rozhodujete, že či investovať do španielskych dlhopisov, alebo nie, tak možno si aj myslíte, že... alebo do nejakej inej krajiny, to je jedno, ale možno si aj myslíte, že tá krajina je úplne v poriadku, že to v pohode zvládne, ale sú to vaše peniaze, bojujete sa o ne, proste tá ochota investovať sa môže tým pádom znižovať, a keď sa nájde dostatočne veľa

takýchto investorov, tak tú krajinu, ktorá by za normálnych úrokov bola normálne platobne schopná, to môže vyhnat' až do toho katastrofického scenára."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Existuje podľa vás dnes, v tejto chvíli, vôbec nejaká optimistická a zároveň realistická vízia, ako z tých problémov von? Teraz nehovoríme, že či politicky priechodná, lebo to vidíme, že je veľký problém, ale, povedzme, aspoň v hlavách ekonómov, vidíte nejakú cestu von z toho tunela?"

M. ŠUSTER:

"Jednoznačne tie krajiny, ktoré míňali príliš veľa a vytvorili veľké dlhy, a to nielen vládne dlhy, ale častokrát sú problémom súkromné dlhy, dlhy domácností alebo spoločností, či už bánk alebo nefinančných spoločností, tak ľudia v tých krajinách si musia uvedomiť, že sa nedá spotrebovať toľko, čo doteraz. Musia spotrebovať menej. A keď sa prispôbia tej novej úrovni, tak vytvoria nejaký vankúš, alebo vytvoria úspory, ktorými môžu tú situáciu postupne vylepšiť. Ale tá situácia dnešná, tá sa sa budovala dlhé roky, to nezlepšíme zajtra, ani za polroka, tie dlhy budú splácať ešte desaťročia."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Problém je, že dnes už tie krajiny sú zviazané Menovou úniou, teda nie všetky európske krajiny, ale aj niektoré z tých problematických, a teda v zásade očakávajú, že tak sme v eurozóne, sme v jednej Menovej únii, asi by nám ostatní mali trochu pomôcť, navyše je v hre ako keby kredit tej meny, každým rozhodnutím o každej jednej krajine o pomoci, nepomoci a tak, sa vytvára precedens. Čo s týmto? Nie je toto vlastne tá zvieracia kazajka, ktorá proste zabráňuje nejakému dobrému riešeniu?"

M. MUŠÁK:

"Tam je možno trochu konflikt medzi tými riešeniami, ktoré pomáhajú krátkodobo, a tie, čo riešia vlastne nejaké dlhodobé nastavenie. Z toho krátkodobého hľadiska samozrejme investori sú radi, keď tie dlhy niekto zaplatí, čiže radi hľadajú riešenia, keď sa nájde niekto, tie dlhy, čo sa nakopili, vlastne im vráti. Z toho dlhodobého hľadiska to samozrejme môže vytvárať problém, ak sa nenastavia iné pravidlá, že budeme tu mať nejaké jadro krajín, ktoré budú zdravo hospodáriť a konsolidovať, a budeme tu mať nejakých čiernych pasažierov, ktorí sa na tom budú viesť. Čiže je potrebné popri tých krátkodobých riešeniach zároveň nastavovať pravidlá aj tak, aby tie horšie krajiny boli motivované vlastne šetriť v dobrých časoch, aby proste boli motivované konsolidovať aj napriek tomu, že možno tam budú mať nejakú to pomoc od ostatných."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Veľa sa hovorí o nevyhnutnosti vytvorenia akejsi väčšej alebo teda v širšom zmysle ekonomickej únie, to znamená, doplniť tú Menovú úniu napríklad fiškálnou úniou, a v zásade všetky tie scenáre ako keby narážajú na ten moment, že skôr alebo neskôr je jasné, že asi, ak to pôjde touto cestou, bude musieť vzniknúť nejaká transférová únia. Inými slovami, ako ste na začiatku vraveli, tie náklady sa rozložia, a to potom vyvoláva ten pocit, že tí zodpovednejší, nevravím, že to sú zrovna Slováci v dnešnej situácii, ale proste tie zodpovednejšie krajiny budú teda doplácať na tie nezodpovedné, budú im musieť požičiavať, a tak. Ako sa tá tento problém nejako obísť, alebo vyriešiť?"

M. ŠUSTER:

"Neviem, či to je problém. Osobne môj názor je, že Európe by prospela ďalšia veľká vlna

integrácie, aj smerom k nejakému federalizmu, alebo k väčšiemu prepojeniu, ale nemali by sme to robiť preto, že sa bojíme nejakých dlhov, alebo že sa bojíme katastrofy, mali by sme to robiť preto, že máme nejakú víziu lepšej Európy, konkurencieschopnejšej Európy, Európy, ktorá dokáže byť silným partnerom Amerike alebo Číne v budúcnosti."

R. ŽITŇANSKÝ:

"A čo by teda ekonóm povedal politikom na argument, že my to nevieme presadiť, pretože naši voliči sú proti, pretože majú pocit, že my sme tí zodpovednejší, triezvejší, my tu šetríme, máme úsporné programy, atď., iné krajiny proste nešetria, alebo šetria menej, pretože by sme im mali posielat' peniaze zadlžovat' sa, pomáhat' im?"

M. ŠUSTER:

"Z číreho sebeckta. Nerobíme to preto, že by sme chceli zachrániť niekoho iného, robíme to preto, že to je výhodnejšie pre nás. Častokrát je preto, že náš finančný sektor, v niektorých krajinách priamo, v niektorých krajinách, ako je Slovensko, skôr nepriamo, je výrazne vystavený tým rizikám, a nemôžeme si dovoliť kolaps finančného sektora. Takže preto, aby sme udržali našu ekonomiku v dobrom zdraví, tak potrebujeme pomôcť tým krajinám, čo dneska majú problémy."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Dá sa podľa vás vyrátať nejaká hranica, že do akej miery je pre nás ešte výhodné ako keby zastávať túto pozíciu a pomáhať tým problémovým krajinám, a za akou čiarou už tie náklady budú tak vysoké, že je rozumnejšie to nerobiť?"

M. MUŠÁK:

"Ako ja súhlasím s tým, že pre nás nie je momentálne alternatíva nejak sa izolovať, lebo bez ohľadu na to, či tam budú nejaké transfery, alebo či budeme nejak pomáhať, tak tá kríza v eurozóne prípadná by sa nás dotkla tak či tak tým, že vlastne jednak sú tam silné obchodné väzby cez export a (...) cez vlastníctvo podnikov, a jednak sú tam silné aj finančné väzby. Či sa to dá presne vyrátať, myslím si, že len veľmi ťažko v súčasnosti. Momentálne nevieme veľmi tie nepriame dopady odhadnúť, že keby bol nejaký kolaps Grécka, alebo proste kolaps eurozóny, aké by malo nepriame dopady na iné krajiny v eurozóne, asi tie priame dopady by boli zvládnuteľné, ale nevieme celkom odhadnúť, či by ten vplyv na eurozónu ako taký bol ako, že by sa dal ustáť, alebo by to bolo niečo v štýle Lehman Brothers. Čiže tam medzi tým je dosť veľká škála, preto je to veľmi ťažké odhadovať aj tie náklady, kde je to pre nás ešte výhodné, a kde už nie."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Keďže ste načali to Grécko, tento víkend sú tam druhé parlamentné voľby v krátkom čase. Ak dopadnú patom, tak asi sa budú opakovať znova. Ak nedopadnú patom, aké možnosti, alebo aké riziká, povedzme, vyplývajú z toho, ako tie voľby môžu dopadnúť? Najmä teda v prípade, že by grécke voľby vyhrali strany, ktoré teda nemajú v úmysle pokračovať vo všetkých tých ozdravných opatreniach a reštrukturalizácii a podobne."

M. ŠUSTER:

"Grécko vo vlastnom záujme, a najmä vo vlastnom záujme musí pokračovať v reformách. V súčasnosti Grécko ešte stále má primárny deficit. Takže aj keď odrátame splátky dlhu, tak na bežné výdavky mieniajú viacej, než vyberú na daniach. Ak by prestali s reformami a zastavilo by sa im financovanie, tak musia túto hotovostnú bilanciu okamžite vyrovnať. A to by ich posunulo o ďalších možno 5, 10 percent do recesie, takže by boli na tom podstatne horšie. Tá

pomoc, ktorú dneska dostávajú, tá na jednej strane im pomáha kupovať čas, ale tiež im pomáha reštrukturalizovať ekonomiku tak, aby v budúcnosti boli konkurencieschopnejší a bola väčšia šanca, že aspoň časť tých dlhov splatia."

R. ŽITŇANSKÝ:

"To bol taký veľmi racionálny..."

M. ŠUSTER:

"Keď to oni odmietnu, najviac uškodia sebe."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Dobre, to je ako jasné."

M. MUŠÁK:

"Myslím, že tiež plne súhlasím. Ale samozrejme aj vidno aj v tých krajinách Európy, nielen v Grécku, ale aj vo Francúzsku, v nemeckých regionálnych voľbách, že už tá únava v eurozóne z konsolidácie sa stupňuje, čiže bude čoraz ťažšie tieto veci ďalej presadzovať, a ako tiež si myslím, že z racionálneho hľadiska je pre Grécko výhodnejšie v Eurozóne ostať, ale je otázne, či nakoniec neprevládnu tie emócie a potom naozaj ten vývoj môže byť aj nejaký kritickejší."

R. ŽITŇANSKÝ:

"No a k tom by som sa chcel dostať. Tak to bol ako vynikajúci racionálny preslov zástancov pokračovania reforiem. Predstavme si ale, že grécki voliči, teda ich väčšinová časť tých, čo prídu k voľbám, bude mať proste iný názor. Čo potom? Čo potom je ako najpravdepodobnejší vývoj, alebo na čo sa treba pripraviť?"

M. ŠUSTER:

"Potom skrachujú. Potom nebudú schopní splácať záväzky."

R. ŽITŇANSKÝ:

"To sa stane v Grécku. Čo sa stane nám ostatným?"

M. ŠUSTER:

"Nám priamo? Časť z toho, čo sme im požičali, asi už nevidíme, čo pre Slovensko nie je veľmi veľa, ale budú to stovky miliónov eur, čo je naša expozícia. Čiastočne to ovplyvní našu ekonomiku cez obchodné väzby, ale pre Slovensko Grécko nie je nejakým výrazným obchodným partnerom, a na dovolenku si môžeme vybrať aj mnohé iné krajiny. Takže nejaký veľmi výrazný vplyv na Slovensko to mať nebude."

M. MUŠÁK:

"Treba zdôrazniť, že priamy. Priamy vplyv. Ako to riziko nepriamych vplyvov cez nejaké iné krajiny tam samozrejme je. Napríklad z toho hľadiska, že ak by Gréci mali problémy, tak investori môžu začať viac teraz si klásť otázku aj ohľadne ďalších krajín, môžu stúpať aj úroky ďalších krajín, čo už je samozrejme riziko aj pre nás, je riziko pre tých investorov, ktorí tam majú peniaze, a samozrejme nejaké ďalšie prehĺbenie recesie v eurozóne by ohrozilo o nás. Tie priame dôsledky, súhlasím, v podstate súkromný sektor už odpísal tri štvrtiny z dlhu, už tú jednu štvrtinu, predpokladám, že zvládne."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Teda premiér sa dnes vyjadril v zmysle, že na prípadné dôsledky gréckych volieb, najmä v prípade, že by teda odmietli ďalej ako keby plniť tie podmienky veriteľov, a teda napríklad, že prestanú splácať dlhy, by malo asi za následok, že skrachujú, odídu z eurozóny, a z toho vyplýva..."

M. ŠUSTER:

"To sú rozdielne veci. Či krachu a či odídu z eurozóny, sú dve iné veci."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Jasné, to už bol jeho komentár, že by to mali urobiť potom, ale teda vzápätí povedal, že Slovensko sa pripravuje na všetky scenáre, sú medzi nimi aj katastrofické. Tak k tomu by som sa chcel dostať, že ktoré to sú, alebo že čo si pod tým môžeme predstaviť, že čo teda v očiach politikov je ten ako naozaj zlý, zlý scenár spôsobený, povedzme, nepriamymi dôsledkami, nejakými vlnami neistoty v Taliansku, Španielsku, a neviem kde, a teda ko to my môžeme reálne pocítiť?"

M. ŠUSTER:

"Neviem, čo je v očiach politikov katastrofický scenár. Asi to, že ich nezvolia, ale pre ekonóma asi katastrofický scenár je zablokovanie celého finančného trhu tak, ako to bolo v prípade Lehman Brothers, tak, že sa zastaví obchodovanie medzi bankami, nebudeme vedieť, ktorá banka ešte je solventná, a ktorá nie. To nie je otázka likvidity. Problém likvidity vieme riešiť veľmi rýchlo, ale keď majú banky problémy so solventnosťou, tak to môže zničiť dôveru na celom trhu, postupne to obmedzuje aj platobné služby, a tým pádom to má veľmi negatívny dopad a na reálne..."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Čiže toto je hypotetický v zásade..."

M. ŠUSTER:

"To hovorím, že to je katastrofický scenár, čo nemyslím si, že je nejaká väčšia ako minimálna pravdepodobnosť, že sa nám stane."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Máte ešte niečo, čo napadá vám?"

M. MUŠÁK:

"Možno z tých, keď berieme z toho nefinančného sektora, tak čo Slovensko môže trošku chrániť, je napríklad... vlastne tento rok Dlhová agentúra už pomerne veľa dlhopisov vydala, to znamená, že ak by... a využila teda tie priaznivé podmienky, ktoré boli v prvej časti roka, to znamená, že ak by nebodaj v druhej časti roka sa úroky výrazne zvýšili, tak máme tu nejaký vankúš, ktorý môžeme nejaký čas, polroka, trištvrté roka rátať, a aspoň pre to financovanie štátu je to nejaké menšie riziko, by som povedal."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Dobre. Aké existujú scenáre pre prípad toho, že by sa zopakovala nejaká alternatíva a varianta toho, čo sme videli naozaj po Lehman Brothers, že zamrzne ten medzibankový trh, a proste banky prestanú poskytovať úvery, prestanú navzájom si požičiavať, atď. Čo sa s tým dá robiť?"

M. ŠUSTER:

"Na jednej strane tam vstupuje centrálna banka do hry, ktorá už teraz má bilanciu, teda hovoríme o Európskej centrálnej banke, ktorá má bilanciu viac ako trikrát väčšiu než pred krízou. Čiže požičiava finančnému sektoru 1 400 miliárd eur, ale zároveň aj sťahuje obrovské množstvo z likvidity, takže naozaj centrálna banka je teraz bankou, ktorá aj požičiava, aj prijíma vklady. Druhý dôležitý recept je, rýchlo identifikovať, ktoré banky sú zdravé, a ktoré nie sú zdravé. Čiže stresové testovanie a zverejnenie pravdivých informácií veľmi rýchlo."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Čo by to mohlo spôsobiť, keby sa zverejnili pravdivé informácie veľmi rýchlo a vyšlo by najavo, že možno nejaké systémové banky sú v problémoch?"

M. ŠUSTER:

"Treba to riešiť, ale keď ukážete, kto je v problémoch, a kto nie je, tak tým zvyšujete dôveru voči tým, ktorí sú zdraví. Kým to neukážete, alebo ak neposkytnete tie informácie dost dôveryhodne, tak je stále obavy, že hocikto ďalší môže držať toho čierneho Petra."

R. ŽITŇANSKÝ:

"A tu vstupuje, však to asi centrálni bankári poznajú, potom tá nedôvera sa môže preklopiť do úplne iracionálnej nedôvery, že stačí, že jedna banka je v problémoch, aj vkladatelia všetkých ostatných bánk môžu začať mať pocit, že možno je lepšie mať tie peniaze niekde inde ako tam, a potom je naozaj problém. Ako toto vedia dnes riešiť centrálna banka, alebo Európska centrálna banka?"

M. ŠUSTER:

"Ako, v zásade každá jedna banka môže byť ohrozená aj iracionálne, keď si všetci vkladatelia zmyslia, že oni tie peniaze chcú hneď vybrať, tak žiadna banka nemá toľko likvidity, aby to okamžite vedela všetkým poskytnúť. A teda na to máme centrálna banky, alebo štátne fondy, ako u nás Fond ochrany vkladov, a podobne, ktoré do toho vedia vstúpiť, a povedať, že stoja za tou bankou, poskytnú zdroje, ak bude treba."

R. ŽITŇANSKÝ:

"To znamená, že dá sa povedať, že dnes je v Európe, ale teda na Slovensku, to je asi pre ľudí najviac zaujímavé, situácia je taká, že aj keby neviem, čo sa stalo, nepravdepodobné, alebo minimálne pravdepodobné, ľudia nemusia mať obavy o svoje vklady."

M. ŠUSTER:

"Tak čo sa týka bežných ľudí, vklady do 100 000 eur sú úplne chránené."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Čo by Slovensko malo robiť, a teraz nemusíme hovoriť len o tejto jednej partikulárnej veci, všeobecne, v rámci nejakej prevencie, alebo v rámci prípravy na, ja neviem, možné ďalšie otrasy, alebo dotrasy, v prípade, že to Grécko proste nedopadne dobre, alebo že sa ďalej zhorší situácia v Španielsku, kde to tiež vyzerá povážlivo, alebo nebodaj, sa tá nervozita preklopí do reálnych problémov v Taliansku."

M. MUŠÁK:

"Ja si myslím, že nejaké strašne veľké možnosti nemáme. Ak by poklesla eurozóna, tak proste dopadne to na nás bez ohľadu na to, že či niečo robíme, alebo nie, lebo veľa našich firiem do eurozóny exportuje. Myslím si skôr, že ak by boli nejaké opatrenia, tak by tie snahy smerovali

k tomu izolovať náš bankový sektor alebo ekonomiku, samozrejme do tej miery, ako sa dá od nejakého juhu, juhu eurozóny, a skôr možno sa držať pri tej severnejšej zdravšej časti."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Do akej miery napríklad, to je tiež častá otázka ľudí v týchto dňoch, obzvlášť keď vyšlo najavo, že Európska komisia pripravuje smernicu, ktorá teoreticky môže uľahčiť presun kapitálu medzi bankami v jednej bankovej skupine, a do akej miery napríklad v nejakej situácii, nepriaznivej, je možné ochrániť slovenský bankový sektor pred tým, aby tie materské banky v núdzi proste rýchlo nevytiahli príliš veľa kapitálu odtiaľto."

M. ŠUSTER:

"Ako Národná banka Slovenska na toto prijala opatrenie už na začiatku finančnej krízy v roku 2008, ktoré zabráňuje bankám, aby preniesli likviditu von, a banky musia držať dostatočne likvidný vankúš oproti svojim krátkodobým pasívam, a týmto vlastne ten trhu už teraz je dostatočne chránený. Na druhej strane banky v rámci skupiny môžu vytriahnuť zisky cez dividendy alebo podiely na zisku, a do určitej miery je to aj racionálne, ak tá skupina má ten kapitál rozložený tak, že v inej krajine môže byť produktívnejší, tak je dobré ho presunúť tam, kde je produktívnejší. A zas nebál by som sa až tak toho, že nejaká zahraničná banka vycucia dcéru tuná na Slovensku a nechá ju padnúť. Tie banky u nás sú hodnotné, pretože sú zdravé, a pretože tu majú dobre rozbehnutý biznis. A bolo by krátkozraké kvôli nejakej krátkodobej likvidite ich tu zničiť. Oveľa lepšie, ak by materská banka mala problém, tak oveľa lepšia stratégia je prípadne tú pobočku na Slovensku predať, kým je zdravá a kým je silná."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Málinko odbočím, ale na pozadí toho všetkého, čo sa deje, sa stala jedna dôležitá vec. Španielsko minulý týždeň požiadalo o pomoc pre svoj bankový sektor. Presná suma ešte nie je známa, ale teda tá žiadosť hovorí o tom, že až do výšky 100 miliárd eur. Všetky detaily, aspoň verejne teda, nie sú zatiaľ známe, to akým spôsobom tie peniaze budú španielskym bankám poskytnuté, a akým spôsobom španielske banky budú ozdravené. Každopádne je to celkom zaujímavá situácia v kontexte tej nervozity a tých obáv, o ktorých hovoríme. Čo je vlastne problém, čo sa stalo v španielskych bankách?"

M. MUŠÁK:

"Tak Španielsko bolo hlavne problém s trhom nehnuteľností. Napríklad keď to porovnáme s Gréckom, tak v Grécku bol problém verejný dlh, čiže vláda si veľa požičala, a banky boli relatívne zdravé grécke. V Španielsku vláda mala nízky dlh, ešte v roku 2007 bol dlh len na úrovni nejakých 36 percent HDP, ale banky strašne veľa napožičiavali najmä na výstavu nehnuteľností, došla kríza, zistilo sa, že tých nehnuteľností je akosi priveľa, že nikto ich nekupuje, samozrejme došiel náhly pokles cien, a bankám ostali veľké nesplácané úvery. Keďže bez finančného sektora krajina fungovať nemôže, alebo len veľmi ťažko, tak samozrejme... alebo proste tak tá španielska vláda sa rozhodla, že nejakým spôsobom ich podporí, a vlastne že prevezme za nich niektoré z tých dlhov, a vlastne z tých 36 percent HDP v roku 2007 sme sa dostali na zhruba 80 percent tento rok. Čo inak stále je menej ako priemer eurozóny."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Často sa porovnáva španielska žiadosť o pomoc a grécka. Obzvlášť preto, že v tom Grécku majú všetci pocit, alebo prevládajúci pocit, že dobre, požičiavame veľa peňazí, ale to ich úsilie zatiaľ nevedie k nejakému viditeľnému príliš teda upokojeniu situácie, a vôbec vládne

neistota, či tie peniaze uvidíme späť. Je v tomto zmysle tá pomoc pre bankový sektor v Španielsku úplne odlišná?"

M. ŠUSTER:

"Z veľkej časti je odlišná tým, že Španielsko už doteraz za posledné dva, tri roky urobilo dost razantné reformy, a vcelku keby sme im chceli predpísať nejaký program, alebo, povedzme, Menový fond keby im chcel predpísať nejaký program, asi by ich predpísal niečo veľmi podobné tomu, čo doteraz robili, a čo majú aj ďalej v pláne robiť."

M. MUŠÁK:

"Druhá vec je, samozrejme rozdiel je v tej veľkosti tej pomoci, kde vlastne v pomere k HDP v Španielsku tá pomoc je rádovo menšia ako v Grécku."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Pýtam sa na to aj preto, že Spojené štáty absolvovali možno v niečom podobný, v niečom nepodobný, každopádne ten záchranný pokus, alebo teda úspešnú záchranu systémových bánk, ktorá spočíva v zásade v podobnom mechanizme, aký sa rysuje v Španielsku, to znamená, vláda poskytne veľa peňazí, v tomto prípade to nebude vláda zrejme asi euroval, alebo Medzinárodný menový fond v nejakej kombinácii a tak, ale stane sa akcionárom tej banky, alebo minimálne, že tá banka sa nebude ozdravovať, tak ju vlastne prevezme, ozdraví. Americká vláda na tom, pokiaľ viem, zarobila, nie prerobila, nestratili sa tam peniaze. Je teda nádej, že aj v Španielsku uvidíme ako keby úspešnú story?"

M. ŠUSTER:

"Ťažko teraz povedať. Strašne veľký rozdiel medzi Amerikou a Európou je v tom, že v Amerike všetky tie systémové banky sídli v štáte Delaware a obsluhujú všetkých 50 amerických štátov. Kým v Európe každá jedna krajina má svoje vlastné systematicky dôležité banky, a dostávame sa do tej situácie, že kde je bankový sektor na tom horšie, tak sa ho vláda snaží podporiť, zase tá vláda sa dostáva to finančne ťažkej situácie. Ak je vláda v ťažkej situácii, tak tie domáce banky, ktoré sú jej najväčšími veriteľmi, to postihne v druhom rade, a nakoniec máme dvoch slabých hráčov, v ktorých sa snaží udržať toho druhého, a pritom sa o neho opiera."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Zaujímavá vec v tomto celom je, že vášnivo sa aj na Slovensku diskutuje o eurozóne, čo je pochopiteľné, keďže sme jej súčasťou, ale v skutočnosti asi platí, že nevieme tú situáciu na úrovni eurozóny príliš ovplyvniť. Je to tak, nie?"

M. ŠUSTER:

"My ako Slovensko?"

R. ŽITŇANSKÝ:

"My ako Slovensko."

M. ŠUSTER:

"Tak naša váha v eurozóne je 1 percento."

R. ŽITŇANSKÝ:

"To znamená, že asi je rozumné sústrediť sa na to, čo môžeme urobiť doma pre to, aby sme predišli všetkým možným komplikáciám, a čo najlepšie sa pripravili. Čo by podľa vás bol

taký najlepší optimálny scenár našej prípravy, čo všetko by sme mali rýchlo urobiť pre to, aby, nech už to dopadne akokoľvek, sme proste obišli s čo najmenšími stratami, povedzme to takto."

M. ŠUSTER:

"S obľubou kritizujeme krajiny na juhu Európy, ako nešetrili a príliš míňali, ale na Slovensku sme ešte nikdy nemali prebytkový rozpočet. Sústavne hospodárime s deficitom. Aj teraz sa bavíme len o tom, ako dostať deficit pod 3 percentná HDP, a konsolidácia o niečo viac ako 1,5 percenta sa nám zdá byť obrovská. Niektoré z tých krajín na juhu Európy už konsolidovali o 8 percent, ešte ďalších 8 im chýba, ale to, čo spravili, je 5-krát viac, ako sa ide urobiť u nás tento rok. Takže ako čo potrebujeme spraviť. Potrebujeme mať plán konsolidácie. Nehovorím, že musíme šetriť razantne, ale musíme ho mať naplánovaný, mať dôveryhodný, a musíme mať nachystané opatrenia v prípade, že by sa situácia zhoršila, kde vieme veľmi rýchlo priškrtnúť."

M. MUŠÁK:

"Druhá zložka k tomu, čo samozrejme tiež sa netýka len Slovenska, ale aj eurozóny všeobecne, je podporovať konkurencieschopnosť, podporovať tie kroky, ktoré umožnia tej ekonomike rásť, tak, aby teda to dlhové bremeno bolo stále ľahšie zvládateľné."

R. ŽITŇANSKÝ:

"To bol analytik Slovenskej sporiteľne Michal MUŠÁK a šéf ekonomického výskumu Národnej banky Slovenska Martin ŠUSTER. Ďakujem, páni, že ste prišli. Dovozenia."

M. ŠUSTER:

"Dovozenia."

M. MUŠÁK:

"Dovozenia."

R. ŽITŇANSKÝ:

"Analýzy a trendy sa končia. Stretne sa opäť o týždeň v rovnakom čase. Veľa šťastia a dovozenia."